

PAVOL JANÍK
PASCA NA SEBA
(HRA V PIATICH DEJSTVÁCH)

OSOBY:

Adam Albert, *prekliaty intelektuál*
Ann, *jeho manželka*
Adam Albert ml., *ich syn*
Mary, *jeho manželka*

Rudolf Friemann st. i ml., *perspektívny káder*
Július Mul, *smoliar*
Dvaja páni, *nezúčastnení návštevníci*
Tajní I. a II.
Kamelot

Na začiatku sveta bola kaviareň a v nej boli noviny.

PROLÓG

Hra svetiel a tieňov, rachot motorov, streľba, nezrozumiteľné pokriky - zvuk stiahnuť do clony.

PRVÉ DEJSTVO

V kaviarni.

(úvodná hudba - kaviarenský klavír)

1. VÝSTUP
Albert.

ALBERT   *(vchádza dvojkřídlovými dverami, ktoré sú na horizonte javiska. Pootvorením dverí vniká do tmy prvý lúč svetla, v ktorom sa zjavuje silueta vchádzajúcej postavy. S príchodom Alberta sa postupne osvetľuje prázdna kaviareň - osvetlenie však zatiaľ nepresahuje úroveň pološera. Albert si sadá k jednému*

zo stolov a zo steny si berie noviny, ktoré sú pripevnené na známom kaviarenskom ráme. V okamihu, keď otvorí noviny, sa rozletia dvere a zažne sa plné svetlo).

2. VÝSTUP

Albert, Ann, Friemann, Mul, Dvaja páni, Tajní I. a II., Kamelot.

S plným svetlom do kaviarne vstupujú ďalší protagonisti.

- KAMELOT** *(rozdáva prítomným noviny, inkasuje za ne drobné mince, vykrikuje titulky z novín). Je po búrke! Je po všetkom! Vojna sa skončila! Celý svet sa objíma! (stíchna a sadá si k opustenému stolíku)*
- DVAJA PÁNI** *(dvaja nenápadní, mlčanliví páni, ktorí sa spočiatku dorozumievajú iba pohľadmi. Spoločne si sadajú k stolu v úzadí, odkiaľ majú dobrý rozhľad. Zavše výraznejšími gestami a veľavravnou mimikou "komentujú" nasledujúce dianie).*
- ANN** *(si bez slova prisadá k svojmu manželovi - Albertovi - so samozrejmosťou akoby pri ňom sedela odjakživa).*
- ALBERT** *(ani nezdvihne oči - ďalej číta noviny).*
- TAJNÍ I. a II.** *(prichádzajú spolu - ťažkopádne ako ťažkoodenci v kožených kabátoch. Zastavujú sa pri stole manželov Albertovcov. Chvíľu si ich nemiestne zvedavo obzerajú).*
- ALBERTOVCI** *(vôbec im nevenujú pozornosť).*
- TAJNÍ I. a II.** *(po chvíli obzerania si naraz sadajú každý k inému stolu pri manželoch Albertovcoch. Obaja si trocha poodsunú stoličku smerom k objektom svojho záujmu a nepokryte načúvajú, hoci Albertovci zatiaľ mlčia).*

FRIEMANN *(prichádza s Mulom. Odrazu ho objíme a dojatým hlasom zvolá). Tak už to máme všetci za sebou!*

MUL *(trocha váhavo opätuje objatie, štitivo ho potľapká). Áno, áno. A všetko máme pred sebou.*

FRIEMANN. Ako kto - priateľu. Ako kto.

MUL. Čo tým chceš povedať? Na čo tým narážaš?

FRIEMANN. Neboj sa - uvidíš.

MUL. Ja sa bojím, že uvidím.

FRIEMANN *(prestane ho vášnivo potľapkávať, zostane v objatí, ale s rukami vo vzduchu a hľadá na Alberta). Pozri sa, koho tu nevidím.*

MUL. Nevidíš?

FRIEMANN. Teda vlastne vidím.

MUL. *(snaží sa v podivnom objatí obzrieť sa smerom k Albertovi - chvíľu mu to trvá - krátka groteskná pohybová štúdia. Napokon sa vymaní z objatia). Aha, aj ja ho vidím! No, vitaj... Adam... Albert... náš Slováč. Kde ty tu berieš? Nevideli sme ťa tu v Prahe dobrých šesť rokov.*

FRIEMANN. Teda vlastne zlých šesť rokov.

MUL. Áno, zlých, veľmi zlých.

FRIEMANN. Ako pre koho.

MUL. Čo tým chceš povedať? Na čo tým narážaš?

FRIEMANN. Ja nič - ja perspektívny káder.

ALBERT. Perspektívny káder? To je čo?

FRIEMANN. Nepýta sa čo - ale kto. Ja som perspektívny káder - kto je viac?!

ANN *(s anglickým prízvukom ťažko vyslovuje). Perspektívnyká-der... (spýtavo sa pozerá na Alberta)*

FRIEMANN. Čo ona nerozumie po česky?

ALBERT. Nie, nerozumie.

FRIEMANN. Vari je Nemka? *(bojzhlivo sa obzerá)* Možno by ju nezaškodilo preventívne zlynčovať.

MUL. Ty si naozaj perspektívny káder.

FRIEMANN. Áno, to som. A to je vždy lepšie, ako byť nejaký ten - oný - zaostalý, spiatočný - či ako sa to povie.

MUL. Ospravedlňte, madam, môjho priateľa. Viete - on to tak nemyslel...

FRIEMANN. Akože nemyslel? Myslel. Ja som myslel, aj myslím, aj budem myslieť. A ako? To všetci ešte len uvidíte! *(päsťou udiera do stola - kričí na Alberta)* Dočerta aj s tebou, ty buržoázny nacionalista!

ANN *(takmer nadskočí, potom s klúdom Angličanky povie)*. Excuse me, sir. I don't understand Czech.

FRIEMANN. Že čo ako? Ja mám asi nejakú poruchu sluchu. Vôbec, ale vôbec jej nerozumiem.

ALBERT. Prepáčte, páni. Moja manželka je Angličanka.

FRIEMANN. Rodená?

ALBERT. Áno.

MUL. A vydatá je Slovenka?

ALBERT. Viete - vojnu som prežil v Londýne.

FRIEMANN. Áno, tam sa ľahko prežilo. Ale čo tu? My sme tu zatiaľ umierali.

MUL. Ako kto?

FRIEMANN. To sa skôr ja môžem opýtať - ako kto?

MUL. Dobre nechajme to.

ALBERT. Páni! Dovoľte, aby som Vám predstavil svoju manželku. Ann! Meet my friends: Július Mul...

MUL. *(ukláňa sa)*. K službám.

ALBERT. ...Rudolf Friemann.

FRIEMANN Osobne. *(ukazuje na seba prstom)* To som ja. Takže už ma poznáte. A ešte ma len spoznáte - všetci do jedného - však uvidíte. *(berie Albertovi z ruky noviny a prstom na ne ukazuje)* Tu budú o mne písať... čo o mne... Ja tam budem písať. Osobne *(opäť ukazuje prstom na seba)* Ukáž - nepíšu tam už o mne? *(napochytro listuje v novinách)* Môžeš jej to všetko preložiť - od slova do slova. *(striedavo ukazuje prstom na Ann a Alberta)*

ANN *(spýtavo sa pozerá na manžela)*.

ALBERT. It's O.K.

FRIEMANN. To je celé? To si jej už všetko preložil - od slova do slova? Tak tomu hovorím stručná reč. A výstižná. Itsokej - a je to. Ale inak je

to buržoázny jazyk, hoci je spojenecký - teda protihitlerovský. Všetak my s ním zatočíme.

MUL. Nezačínaj zasa s tým.

FRIEMANN. Prečo by som nezačínal? Ja si to môžem dovoliť. Na rozdiel od niekoho.

MUL. Čo tým chceš povedať...

FRIEMANN *(skočí mu do reči)* To, čo vždy.

MUL. Tak to radšej vôbec nehovor.

FRIEMANN. A budem hovoriť. A just. Ja mám slobodu slova. Ja mám slobody, koľko chcem. Až potiaľto. *(gestom pod krkom ukazuje až pokiaľ má slobodu)*

MUL. Dobré, dobré, nič som nepovedal.

FRIEMANN. A povedal. Ja som to počul. Osobne. *(ukazuje na seba prstom)* Ale ty už čoskoro dokvákáš - aj s tou svojou spiatočnou spoločenskou triedou.

MUL *(opravuje ho, dôrazne artikuluje)*. Spiatočníckou.

FRIEMANN. To si povedal ty! Osobne. *(ukazuje naňho prstom)*

MUL *(zdvorilo sa obracia k Albertovi)*. Čo je inak nové vo svete?

ALBERT. Ále, všade to isté - koniec vojny.

MUL. Áno, nuda, nikde sa už nič nedeje. A čo u vás - doma?

ALBERT *(obracia sa k Ann)*. Can I say it?

ANN. Certainly.

FRIEMANN *(špára sa ukazovákcom v ušiach)*. Zase nejaká porucha v spojení!

ALBERT. Čakáme dieťa.

FRIEMANN. A kde je teraz?

ALBERT. Na ceste.

FRIEMANN. Tu? Vonku? *(ukazuje prstom na vchodové dvere)*

ALBERT. Tu. *(ukazuje na manželkino brucho)*

MUL. Ach - so!

FRIEMANN. *(Mulovi)* Prestaň! Kto má počúvať ten fašistický jazyk?

MUL. *(Albertovcom)* Tak blahoželáme. Nech vás Pán Boh živí!

FRIEMANN. Pána Boha tiež do toho láskavo nepleť.

TAJNÍ I. a II. *(odrazu vstávajú a zborovo prehovoria)*. Čo ste to povedali?

FRIEMANN. Že...

TAJNÍ I. a II. *(skočia mu do reči)*. Nie vy, ale vy! *(obráti sa na Mula)*

MUL. Ja nič - ja obchodník.

TAJNÍ I. a II. *(zvyšujú hlas)*. Čo ste to povedali?

MUL. Že ja...

TAJNÍ I. a II. Aj to bude použité proti vám. Zatýkame vás pre propagáciu fašizmu a kolaboráciu s okupačným jazykom. Máme na to

svedkov.

- ALBERT. Páni - to je nedorozumenie. Nikto tu nič také nepočul.
- FRIEMANN. Ja áno. Ja som počul. Osobne. *(ukazuje na seba prstom)*
- ALBERT *(vstáva a chytá Friemanna pod krk). Ty sviňa!*
- FRIEMANN. Áno, ja som sviňa, ale perspektívna. Na rozdiel od niekoho.
- MUL. Od koho?
- FRIEMANN. Od vás dvoch.
- TAJNÍ I. a II. *(odrazu položia ruku na obe Albertove ramená). Aj vy pôjdete s nami.*

Tma.

DRUHÉ DEJSTVO

V kaviarni.

(úvodná hudba - kaviarenský klavír)

1. VÝSTUP

Albert.

- ALBERT *(vchádza dvojkřídlovými dverami, ktoré sú na horizonte javiska. Pootvorením dverí vniká do tmy prvý lúč svetla, v ktorom sa zjavuje silueta vchádzajúcej postavy. S príchodom Alberta sa postupne osvetľuje prázdna kaviareň - osvetlenie však zatiaľ nepresahuje úroveň pološera. Albert si sadá k jednému zo stolov a zo steny si berie noviny, ktoré sú pripevnené na známom kaviarenskom ráme. V okamihu, keď otvorí noviny, sa rozletia dvere a zažne sa plné svetlo).*

2. VÝSTUP

Albert, Ann, Friemann, Dvaja páni, Tajní I. a II., Kamelot.

S plným svetlom do kaviarne vstupujú ďalší protagonisti.

- KAMELOT**   *(rozdáva prítomným noviny, inkasuje za ne drobné mince, vykrikuje titulky z novín). Kocky sú vrhnuté! Hrá sa vabank! Pohár pretiekol! Nadišiel čas! (stíchne a sadá si k opustenému stolíku)*
- DVAJA PÁNI**   *(dvaja nenápadní, mlčanliví páni, ktorí sa spočiatku dorozumievajú iba pohľadmi. Spoločne si sadajú k stolu v úzadí, odkiaľ majú dobrý rozhľad. Zavše výraznejšími gestami a veľavravnou mimikou "komentujú" nasledujúce dianie).*
- ANN**   *(očividne tehotná - v pokročilom štádiu tehotenstva - si bez slova prisadá k svojmu manželovi - Albertovi - so samozrejmosťou akoby pri ňom sedela odjakživa).*
- ALBERT**   *(ani nezdvihne oči - ďalej číta noviny).*
- TAJNÍ I. a II.**   *(prichádzajú spolu - ťažkopádne ako ťažkoodenci v kožených kabátoch. Zastavujú sa pri stole manželov Albertovcov. Chvíľu si ich nemiestne zvedavo obzerajú).*
- ALBERTOVCI**   *(vôbec im nevenujú pozornosť).*
- TAJNÍ I. a II.**   *(po chvíli obzerania si naraz sadajú každý k inému stolu pri manželoch Albertovcoch. Obaja si trocha poodsunú stoličku smerom k objektom svojho záujmu a nepokryte načúvajú, hoci Albertovci zatiaľ mlčia).*
- FRIEMANN**   *(prichádza k stolu, pri ktorom sedia Albertovci. Bez slova chvíľu stojí, pozoruje ich s rozličnou mimikou a rozmanitými gestami. Odrazu chytá Alberta za ramená,*

vzpriamuje ho, objíme a dojatým hlasom zvolá). Kde sa ty tu berieš? Nevidel som ťa v Prahe dobrých šesť mesiacov.

ALBERT *(stojí v objatí bez pohnutia ako solný stĺp).*
Zlých, veľmi zlých šesť mesiacov.

FRIEMANN *(neprestáva ho objímať, len ho křčovito schmatne).* Pozor na reči! Čo tým chceš vlastne povedať?

ALBERT. Bol som v base. Najprv na Pankráci, a potom v Leopoldove. Hotové peklo.

FRIEMANN. A čo si vyvedol?

ALBERT. Nič.

FRIEMANN. Neverím. To by sa v našej novej vlasti nemohlo stať, aby väznili nevinného človeka. S tým na mňa nechod'. Len sa pekne priznaj a ja ti vopred odpúšťam. Sme predsa starí - hoci mladí - priatelia.

ALBERT. Priznanie. To je to, čo chceli odo mňa získať celých šesť mesiacov.

FRIEMANN. A čo? Priznal si sa?

ALBERT. Nie.

FRIEMANN. Správne. Priznanie je priťažujúca okolnosť. Vlastne sa ani mne nemusíš k ničomu priznávať. Ale nikomu nerozprávaj, že si bol vo väzení. Jasné? Len tu nešír nijakú nepriateľskú propagandu. A všetko bude v poriadku. *(zintenzívni objímanie a potľapkávanie)* Som rád, že sme sa takto priateľsky dohodli. Charašó?

ALBERT. O.K.

FRIEMANN *(na chvíľu preruší objímanie, ale ostane stáť)*

s rukami na široko okolo Alberta). Len žiadne provokácie. Vieš, čo si mi práve slúbil...
Prosím ťa, dodrž to.

ALBERT. *(otrávene)* Dobre, dobre.

FRIEMANN. Tak, tak, tak. Tak to máme všetci za sebou.

ALBERT *(trocha váhavo opätuje objatie, štítivo ho potľapká).* Áno, áno. A všetko máme pred sebou.

FRIEMANN. Bolo to len malé nedorozumenie. Vidíš, všetko sa napokon vysvetlilo. Však sme všetci ľudia.

ALBERT. A kde je náš spoločný priateľ Július Mul?

FRIEMANN *(prestane ho objímať, odtiahne ruky, chvíľu stojí s rukami vo vzduchu, potom ich bezradne rozťahne).* No, tak to bolo trocha väčšie nedorozumenie. Odvisol. Ale ja s tým našťastie - osobne *(ukazuje prstom na seba)* nemám nič spoločné.

ALBERT. Ako to, že nie? Ja som bol pri tom, keď ho zatkli...

FRIEMANN. To sa ti len zase dačo zdalo. Určite ide o nejaký ďalší z tvojich omylov. Človek je omylný tvor.

ALBERT. Ja som bol očitý svedok toho zatknutia.

FRIEMANN. Nebuď svedok. Načo by si bol svedok? Myslíš si, že byť svedkom je bohvieaká slasť? Naopak - sú s tým spojené samé nepríjemnosti. Nemal si ich doteraz dosť?

ALBERT. Mal.

FRIEMANN. No vidíš. Venuj sa krajším stránkam života.

ALBERT. Ale čo spravodlivosť?

FRIEMANN. Už som ti to hovoril - neprovokuj. Chceš rozvracať mladý režim? Chceš dodávať materiál západným diverzným centrálam? Chceš podporovať svetový imperializmus?

ALBERT. Nechcem. Chcem spravodlivosť.

FRIEMANN. Tak ju nechci. A budeš mať pokoj. Navždy. Nemáš sa čím iným zaoberať? Zaoberaj sa svojou ženou. A dôkladne. (*ukazuje na Ann*) Tiež si si mohol vybrať lepšiu. To sú všetky Angličanky také škraty?

ALBERT. Prosím ťa...

FRIEMANN. Ále dobre, už si ju nechaj. Nikto ti ju neberie. Veď, kto by ju aj chcel. (*skúmavo hľadá na Ann*) A tuším ešte stále čakáte prírastok. Blahoželám, madam. (*podáva jej ruku*)

ANN. (*Albertovi*) What he says?

ALBERT. (*jej*) Congratulations.

ANN. Oh, thank you!

FRIEMANN. (*Albertovi*) Čo hovorí?

ALBERT. (*jemu*) Ďakuje.

FRIEMANN. Nie je za čo. To bola úplná maličkosť. Jedno zablahoželenie - jedno podanie ruky - nebudeme z toho robiť vedu. To je normálka. Bežný postup. Nič mimoriadne. Žiadne kvety, žiadna hudba, žiadni pionieri.

(*súčasne oboch potľapkáva po ramene*)

Zdieľam s vami vašu radosť, priatelia. Úplne neoficiálne, celkom neformálne, povedal

by som - naozaj úprimne. Takto sa mi páčite! Hlavu hore a smelo vpred - v ústrety osvetleným zajtrajškom.

(náhle ich prestane potľapkávať)

Tak to už bolo niečo navyše. Malý prídavok ku gratulácii. Dúfam, že ste boli s týmto malým občianskym obradom spokojní. Mám v tom už určité skúsenosti. Odkedy som... však viete... verejný činiteľ. Osobne. *(ukazuje na seba prstom)* Keď niekam idem osobne, tak je to udalosť. Preto aj toto teraz tu je udalosť. To všetko vojde do dejín. Keby len do dejín - aj do literatúry. *(luskne prstami na kamelota)*

KAMELOT

(prudko vstáva od stola, náhli sa k Friemannovi, rozdáva noviny, inkasuje drobné a vykrikuje titulky z novín). Odhalenie zakuklených záškodníkov! Sprisahanie proti mieru! Príprava III. svetovej vojny!

FRIEMANN

(berie si jedny noviny a prstom na ne ukazuje). Tu píšu o mne. Osobne. *(ukazuje prstom na seba - otočí sa ku Kamelotovi)* Teraz vykrikuj iné titulky, keď je reč o mne.

KAMELOT

(rýchlo listuje v jedných novinách a vykrikuje). Óda na nové časy! Spev mieru! Nadšená mládež!

FRIEMANN

(zahriakuje ho). Stačí, stačí. Nepestuj tu kult mojej osobnosti.

KAMELOT

(stíchne, mlčky rozhadzuje rukami, naďalej rozdáva noviny, inkasuje za ne, potom si sadá k svojmu opustenému stolíku).

FRIEMANN

Ako som naznačil - ja som veľký človek. Ale nebudeme o tom ďalej hovoriť. Už by to bolo nevkusné! Treba mať cit pre mieru. Vo

všetkom.

Preto ukončíme aj túto trápnu epizódu. Každý koniec by však mal byť prekvapujúci a zároveň by mal obsahovať začiatok niečoho nového. A taký bude aj tvoj koniec, drahý Adam Albert.

Ty zhovädilý intelektuál, agent svetového imperializmu a buržoázny nacionalista. My - a s nami celá robotnícka trieda, ktorej sme predvojom i ocelovou päšťou - sa nedáme oklamať tvojím falošným humanizmom a sladkými rečičkami o slobode.

ALBERT. Však ja som nič nepovedal.

FRIEMANN. Ešte horšie. Nepriťažuj si. Už si na tom dosť zle, tak si to nerob ešte horším.

ALBERT. Ja som naozaj už nič... ani slovo...

FRIEMANN. Počuli ste to, vážení! Pre zmenu zasa odmieta vypovedať. Zarytý nepriateľ!

TAJNÍ I. a II. *(odrazu vstávajú a zborovo prehovoria).*
Pochopili sme. Vieme, čo je naša povinnosť. *(súčasne vyťahujú a natáhujú pištoly, prikladajú ich Albertovi z oboch strán k hlave)*

ALBERT *(stojí, mlčky bezradne gestikuluje, očami márne hľadá pomoc v publiku).*

FRIEMANN *(nepozera sa na Alberta, ale oslovuje publikum).* Áno, my rozhodujeme o všetkom. Teda kádre rozhodujú o všetkom. Ale ja nič - ja len nomenklatúrny káder. Ja predsa za nič nemôžem. Ja o ničom nerozhodujem. Všetky rozhodnutia sú kolektívne. Hoci je pravda, že mi stačí lusknúť prstami. Aha takto a... *(nahlas lusknúť prstami)*

- TAJNÍ I. a II. *(odrazu vystrelia).*
- ALBERT *(mŕtvy padá k zemi).*
- ANN *(pomaly vstáva, chce prehovoriť, chvíľu sa zúfalo usiluje vydať zo seba hlások, stráca vedomie, zakolíše sa a tiež padá na zem).*
- FRIEMANN *(ani sa nepozrie na Ann a Alberta). Ja som hovoril - nebuď svedok, a tak už nie si svedok. Nič menej a nič viac. O nič nejde. Nič sa nestalo. Aspoň ja som na vlastné oči skutočne nič nevidel. Čosi som začul, to je pravda. Ale - viete - ako to chodí - ušité svedecvo - to sa neráta. A ľudia toho narozprávajú. Všetak to poznáte. Reči sa hovoria a chlieb sa je. Kto dá na reči - ten podľa mňa - osobne *(ukazuje na seba prstom)* - nie je seriózny človek. *(milo sa usmeje a zdvorilo sa ukloní smerom do publika)**

Tma. Do tmy sa ozve naliehavý plač novorodeniátka.

TRETIE DEJSTVO

V kaviarni.

(úvodná hudba - kaviarenský klavír)

1. VÝSTUP

Albert ml.

- ALBERT ML. *(vchádza dvojkřídlovými dverami, ktoré sú na horizonte javiska. Pootvorením dverí vniká do tmy prvý lúč svetla, v ktorom sa zjavuje silueta vchádzajúcej postavy. S príchodom Alberta sa postupne osvetľuje prázdna kaviareň - osvetlenie však zatiaľ nepresahuje úroveň pološera. Albert si sadá k jednému zo stolov a zo steny si berie noviny, ktoré sú pripevnené na známom kaviarenskom*

ráme. V okamihu, keď otvorí noviny, sa rozletia dvere a zažne sa plné svetlo).

2. VÝSTUP

Albert ml., Friemann, Dvaja páni, Tajní I. a II., Kamelot.

S plným svetlom do kaviarne vstupujú ďalší protagonisti.

- KAMELOT** *(rozdáva prítomným noviny, inkasuje za ne drobné mince, vykrikuje titulky z novín). Medzinárodné oteplenie! Politický odmäk! Nové perspektívy! (stíchna a sadá si k opustenému stolíku)*
- DVAJA PÁNI** *(dvaja nenápadní, mlčanliví páni, ktorí sa spočiatku dorozumievajú iba pohľadmi. Spoločne si sadajú k stolu v úzadí, odkiaľ majú dobrý rozhľad. Zavše výraznejšími gestami a veľavravnou mimikou "komentujú" nasledujúce dianie).*
- TAJNÍ I. a II.** *(prichádzajú spolu - v rozopnutých kožených kabátoch. Zastavujú sa pri Albertovi ml. a obzerajú si ho. Neveria vlastným očiam. Obaja z vrecák vyťahujú fotografie - porovnávajú Alberta ml. s obrázkom na fotografii - dorozumievajú sa výraznou gestikuláciou a mimikou).*
- ALBERT ML.** *(vôbec im nevenuje pozornosť).*
- TAJNÍ I. a II.** *(po chvíli obzerania si naraz vyzliekajú kožené kabáty odkladajú ich na stoličky k dvom stolom pri Albertovi ml. Pod kabátmi majú vyžehlené montérky s pukmi, kravaty a lakované topánky. Ponaprávajú si fazónky na montérkovom oblečení a odrazu si sadajú k svojim kabátom. Obaja si trocha poodsunú stoličku smerom k objektu svojho záujmu a nepokryte načúvajú, hoci Albert ml. zatiaľ mlčí).*
- FRIEMANN** *(prichádza k stolu, pri ktorom sedí Albert ml.*

Bez slova chvíľu stojí, pozoruje ho s rozličnou mimikou a s rozmanitými gestami. Odrazu chytá Alberta ml. za ramená, vzpriamuje ho a dojatým hlasom zvolá). Kde sa ty tu berieš? Akoby si otcovi z oka vypadol. Dovoľ mi, aby som ťa objal. Tvoj otec bol môj najlepší priateľ. Nevidel som ťa od tvojho narodenia a to bude už dobrých dvadsať rokov.

ALBERT ML. *(stojí v objatí bez pohnutia ako soľný stĺp).*
Zlých, veľmi zlých rokov.

FRIEMANN *(neprestáva ho objímať, len ho kľúčovito schmatne).* Áno, máš svätú pravdu.

ALBERT ML. Vyrastal som najprv v detskom domove, a potom v polepšovni. Hotové peklo!

FRIEMANN. Smutné. A čo si vyviedol?

ALBERT ML. Nič.

FRIEMANN. Neverím. Teda chcel som povedať, že je to neuveriteľné. Naozaj tomu ťažko uveriť. Kto to neprežil, neuverí, ba ani to nikdy nepochopí. Aký život sme to tu vlastne žili? Fúj! Bfíf! Strašné čo len pomyslieť a nie to ešte spomenúť si - najmä na niektoré nechutné podrobnosti. Nezniesiteľné, odporné, zúfalé, otrasné.

ALBERT ML. Hovoríte mi zo srdca.

FRIEMANN. Z celého srdca. Ja som mäkký človek, dobrák od kosti, milujem svojich blížnych - ako aj svojich nepriateľov - hoci ja nemám nepriateľov - aby si mi správne rozumel. Ja som s každým za dobre. Ku každému prichádzam so srdcom na dlani. Na tejto - aha! *(vystiera dlaň)*

ALBERT ML. *(pozerá sa na jeho vystretú prázdnu dlaň).*

Čo na nej máte?

FRIEMANN. Krč.

ALBERT ML. Súcitím s vami.

FRIEMANN. Treba, treba. Ďakujem ti, chlapče. (*pohne vystretou rukou a pokračuje aj ňou v objímaní*) No, ale už to máme za sebou.

ALBERT ML. (*trocha váhavo opätuje objatie, mierne ho potľapká*). Áno, áno. A všetko máme pred sebou.

FRIEMANN. Veru - aj ja už mám takého syna, ako si ty. Práve odchádza do Londýna - ako redaktor-elév - našich najväčších novín. Tak, tak - nadišla nová doba, otvárajú sa nové možnosti. Úprimne povedané - treba ich využiť. Každú príležitosť treba chytiť za pačesy.

ALBERT ML. A ja nepoznám ani vlastný osud. Čo sa stalo s mojimi rodičmi? Nikto mi to dodnes otvorene nepovedal - nanajvýš mi kde-tu ktosi čosi naznačil.

FRIEMANN (*prestane ho objímať, odtiahne ruky, chvíľu stojí s rukami vo vzduchu, potom ich bezradne rozťahne*). No, tak to ti bolo tak... Boli vtedy ťažké časy, každého ťažko poznačili, na každého kruto doľahli, každého sa nejako dotkli. Ťažko dnes povedať, koho viac. Nuž, ale môžeš byť spokojný - tvoji rodičia boli statoční ľudia a zostali nimi do poslednej chvíle. Ver mi - hovorí ti to ich najlepší priateľ. Nebudeme jatriť staré rany, sú ešte priveľmi čerstvé a bolestivé. Život tvojich rodičov bol krátky, ale nabitý energiou, nezlomnou vôľou zmeniť svet. Vieš, ako to chodí - keď sa rúbe les, lietajú triesky. Stihol ich nezaslúžený tragický údel.

(začína teatrálne gestikulovať)

Pozrime sa však - hoci ešte s nevysušenou slzou v oku - do krajšej budúcnosti a svetelných zajtrajškov.

(spamätá sa a pokračuje civilne)

Pozri sa - mám určité postavenie, môžem pre teba niečo urobiť a aj to rád urobím. Vybavím ti štúdium v Londýne. Spoznáš sa s mojím synom. Verím, že sa skamarátite, zblížite a budete najlepší priatelia. Pekne - tak ako to už patrí k našim rodinným tradíciám.

ALBERT ML. *(s rozžiarenými očami)*. Vy by ste to pre mňa...

FRIEMANN. Čo by som pre teba neurobil - teda vlastne urobil. Všetko! A keď hovorím všetko, tak tým myslím všetko. A keď už ja niečo hovorím - ja osobne, *(ukazuje na seba prstom)* tak to už niečo znamená.

(opäť sa zháči, chvíľu sa striedavo pozerá na Alberta ml. a na svoju ruku, ktorou ukazuje na seba. Potom sa spamätá a pokračuje trocha prirodzenejšie)

Vidím, že si bystrý chlapec, nadaný - po otcovi. Mal by si vidieť svet, aby si dovidel ďalej ako na koniec svojho nosa.

ALBERT ML. Nechce sa mi veriť, vlastne chce sa mi veriť, veľmi sa mi chce veriť vlastným ušiam. Ale zdá sa mi, že je to len sen, z ktorého sa odrazu zobudím do neúprosnej skutočnosti.

FRIEMANN. Mimochoodom - keď si tam v cudzine zrátaš štipendium plus nejaké príležitostné zárobky

popri štúdiu - vynesie ti to viac ako plat tunajšieho predsedu vlády.

ALBERT ML. O to nejde, ale...

FRIEMANN *(skáče mu do reči)*. Nemusíš mi ďakovať. Je tu ešte jedna maličkosť - je to absolútna formalita. Keď niekto ide študovať do zahraničia, podlieha to - samozrejme - určitým administratívnym pravidlám, byrokratickému schvaľovaniu.

ALBERT ML. Čo sa odo mňa v tejto veci očakáva?

FRIEMANN. O nič nejde. Vyplnia sa nejaké lajstrá, dotazníky, popodpisuje sa to a hotovka. Je to bežná úradnícka rutina. Dnes už nikomu na ničom veľmi nezáleží. A keby niekto náhodou niečo chcel, keby chcel dakto mudrovať, tak som tu ja osobne...

(chvíľu na seba ukazuje prstom, potom sa opäť spamätá)

...ja to zariadim. Mám ešte nejaké styky, ktoré siahajú dosť vysoko. A vieš, ako to je?

ALBERT ML. Ako?

FRIEMANN. Vždy je lepšie mať styky, ako byť donášačom.

ALBERT ML. *(vyslovuje akoby to slovo počul prvýkrát v živote)*. Donášačom?

FRIEMANN. Donášačom. To je taká... služba.

ALBERT ML. Donáška do domu?

FRIEMANN. Skôr donáška do úradu, do určitej inštitúcie.

ALBERT ML. Donáška do detského domova?

FRIEMANN. To nie - ani do domova dôchodcov.

ALBERT ML. Tak do čieho domova?

FRIEMANN. Vieš - to je vlastne donáška do uší. Určití ľudia donesú určité veci niekomu do uší...

ALBERT ML. Vatu?

FRIEMANN. Nie - tá sa dáva inde, nie do uší.

ALBERT ML. *(bezradne pokrčí ramenami)*. Ako komu, ako kto, ako čo...

FRIEMANN. Áno, presne, vidím, že si chápavý. Ako komu, ako kto, ako čo - to je donášanie.

ALBERT ML. Nerozumiem.

FRIEMANN. Nič si z toho nerob. Dorozumenie medzi ľuďmi - to je to najťažšie. Nechajme to radšej tak. Prejdime ku konkrétnym veciam - úlohám.

ALBERT ML. Úlohám?

FRIEMANN *(zhlboka sa nadýchne)*. Konkrétnym úlohám. S mojím synom založíte v Londýne neformálny klub angažovanej mládeže. A môjho syna navrhneš za predsedu.

ALBERT ML. To je všetko? Tak to je naozaj maličkosť.

FRIEMANN. Budete sa tam schádzať v podniku... *(vyťahuje z vrecka ceduľku)* ...The George's Inn.

ALBERT ML. V podniku?

FRIEMANN V zábavnom podniku - v krčme.

ALBERT ML. Ach tak. To mi už je celkom jasné. Už mi

netreba nič vysvetľovať. A to sa tam budeme schádzať my dvaja? Teda nie my dvaja... (*ukazuje striedavo na Friemanna a na seba*) ...ale my dvaja - s vaším synom.

- FRIEMANN. No - nielen vy dvaja. Celý ten váš neformálny klub angažovanej mládeže. Budete tam diskutovať a diskutovať.
- ALBERT ML. O čom?
- FRIEMANN. O všeličom. Čo vám priniesie slina na jazyk. Napríklad o dievčatách.
- ALBERT ML. Ak nám, pravda, prinesie slina na jazyk práve dievčatá.
- FRIEMANN. Správne. Ak vám slina prinesie na jazyk nový vtip, novú klebetu - alebo nebodaj názor na niečo - tak... rozumieš...
- ALBERT ML. (*spevavo - írečito intonuje*). A načože by nám bol názor?
- FRIEMANN. Nuž - to ti je filozofická otázka. Načo je človeku taký názor - teda taký, alebo aj onaký?
- ALBERT ML. Tak to je tuším lepšie mať vlastný nádor ako názor.
- FRIEMANN. Už to mám. Názor - to je to, čo je na donášanie.
- ALBERT ML. (*nechápavo naňho hľadí*).
- FRIEMANN (*sústredene mu hľadí do očí a pomaly, dôrazne, zrozumiteľne artikuluje*). Budú za tebou chodiť...
- ALBERT ML. (*skáče mu do reči*). Ja nie som hluchý, môžete hovoriť rýchlejšie. Ja len nerozumiem.

- FRIEMANN (vysype zo seba). Budú za tebou chodiť dievčatá.
- ALBERT ML. Dievčatá?
- FRIEMANN. Nielen dievčatá - aj chlapci.
- ALBERT ML. Chlapci? Za mnou?
- FRIEMANN. Nielen chlapci a nielen za tebou. Teba tie ťažké časy vari naozaj postihli ťažšie ako iných.
- ALBERT ML. To určite.
- FRIEMANN. Konečne sme sa aspoň na niečom dohodli. To je základ. Pozorne počúvaj. Budú za tebou chodiť rôzni ľudia, študenti, novinári.
- ALBERT ML. (pyšne, polichotene). Študenti, novinári - samí lepší ľudia - a všetci budú chodiť za mnou. Už aj tam chcem ísť. Kadiaľ sa ide do Londýna?
- FRIEMANN. Hneď zúradujeme formality. (luskuje prstami)
- TAJNÍ I. a II. (obaja okamžite priskakujú k Albertovi ml., vyťahujú z montérok rôzne formuláre, zošity, perá, pečiatky na stojančekoch, dokonca stolnú lampu a menší kufříkový písací stôl. Púšťajú sa do horúčkovitého úradovania. Albertovi ml. podchvíľou podávajú nejaké písomnosti).
- ALBERT ML. (svetácky sedí za stolom a veľkodušne rozdáva autogramy na predkladané papiere, k tomu si hundre). Takto, pekne, aj tuto, aj tamto. To je život - konečne viem, prečo som sa vlastne narodil, prečo som vôbec prišiel na svet, ba možno aj prečo som bol vlastne stvorený.

FRIEMANN *(ani sa na nich nepozera, usmieva sa do publika, ktorému sa prihovára). Ide to ako po masle. Lepšie ako som očakával. A zasa som v tom úplne nevinne. Nič som nevidel, aj keď som čosi začul, ale... však viete, ako je to s tým počutím - už som vám to raz vysvetlil.*

Tma.

ŠTVRTÉ DEJSTVO

V kaviarni.

(úvodná hudba - kaviarenský klavír)

1. VÝSTUP

Albert ml.

ALBERT ML. *(vchádza dvojkřídlovými dverami, ktoré sú na horizonte javiska. Pootvorením dverí vniká do tmy prvý lúč svetla, v ktorom sa zjavuje silueta vchádzajúcej postavy. S príchodom Alberta sa postupne osvetľuje prázdna kaviareň - osvetlenie však zatiaľ nepresahuje úroveň pološera. Albert si sadá k jednému zo stolov a zo steny si berie noviny, ktoré sú pripevnené na známom kaviarenskom ráme. V okamihu, keď otvorí noviny, sa rozletia dvere a zažne sa plné svetlo).*

2. VÝSTUP

Albert ml., Friemann ml., Dvaja páni, Tajní I. a II., Kamelot.

S plným svetlom do kaviarne vstupujú ďalší protagonisti.

KAMELOT *(rozdáva prítomným noviny, inkasuje za ne drobné mince, vykrikuje titulky z novín).
Tragedy of little Czechoslovakia!
Army in the heart of Europe! The world
at the crossing!
(stíchna a sadá si k opustenému stolíku)*

- DVAJA PÁNI *(dva nenačatní, mlčanliví páni, ktorí sa spočiatku dorozumievajú iba pohľadmi. Spoločne si sadajú k stolu v úzadí, odkiaľ majú dobrý rozhľad. Zavše výraznejšími gestami a veľavravnou mimikou "komentujú" nasledujúce dianie).*
- TAJNÍ I. a II. *(prichádzajú spolu - v elegantných oblekoch, kožené kabáty majú nonšalantne prehodené cez predlaktie. Zastavujú sa pri Albertovi ml. Chvíľu si ho nemiestne zvedavo obzerajú).*
- ALBERT ML. *(vôbec im nevenuje pozornosť).*
- TAJNÍ I. a II. *(po chvíli obzerania si naraz odkladajú kožené kabáty na stoličky k dvom stolom pri Albertovi ml. Ponaprávajú si fazónky na oblekoch a odrazu si sadajú k svojim kabátom. Obaja si trocha poodsunú stoličku smerom k objektu svojho záujmu a nepokryte načúvajú, hoci Albert ml. zatiaľ mlčí).*
- FRIEMANN ML. *(prichádza k stolu, pri ktorom sedí Albert ml. Bez slova chvíľu stojí, vyťahuje fotografiu, porovnáva Alberta ml. s obrázkom na fotografii. Reaguje rozličnou mimikou a rozmanitými gestami. Odrazu chytá Alberta ml. za ramená, vzpriamuje ho, objíma a dojatým hlasom zvolá).*

Kde sa ty tu berieš? *(potichu dodáva)* Tvár sa nenačadne - samozrejme, že viem, kde sa ty berieš. Psst - tu má kde, kto uši - aha - aj ja...

(naťahuje si obe uši, po chvíli pridáva aj vyplazovanie jazyka. Potom normálne pokračuje)

Dovoľ mi, aby som ťa objal. Môj otec si to

želať a tvoj... by si to iste želať tiež. Je nám súdené byť najlepšými priateľmi, hoci som ťa v živote nevidel - a to už bude veru dobrých dvadsať rokov.

ALBERT ML. *(stojí v objatí bez pohnutia ako soľný stĺp).*
Zlých, veľmi zlých rokov.

FRIEMANN ML. *(neprestáva ho objímať, len ho kľčovito schmatne).* Zlých, zlých... To slovo nerád počujem. Počuješ? Nerád. A nezabudni, že ťa mám hrsti - totiž - chcel som povedať - v náručí! A to je ešte horšie - teda ešte lepšie.

ALBERT ML. Ako pre koho.

FRIEMANN ML. Správne. Mal by si vedieť, s kým máš do činenia. Dúfam, že vieš, kto som. Pretože ja *(ukazuje prstom okolo hlavy Alberta ml. na seba)* som niekto... *(potom ukazuje prstom nahor do stropu)* ...a syn niekoho.

ALBERT ML. Na rozdiel odo mňa.

FRIEMANN ML. Správne. Vidím, že si chápavý. Ty si len človek na použitie. Pre naše vyššie záujmy. Ako si ma vlastne spoznal?

ALBERT ML. Jablko nepadá ďaleko od stromu.

FRIEMANN ML. To je nové heslo? Nikto ma o ňom neinformoval.

ALBERT ML. Nie, to je ľudová múdrosť.

FRIEMANN ML. Keď ľudová, tak ľudová. Dnes už je všetko ľudové - aj demokracia. Ale ja to beriem, hoci nie je ľud ako ľud. Vieš, ako to myslím...

ALBERT ML. Nevieť.

FRIEMANN ML. Výborne a ani sa nesnaž nič pochopiť, lebo by si na to mohol doplatiť. Hoci ty na to určite aj tak doplatíš, ako sa tak na teba pozerám. No - zoznamovanie už máme tuším za sebou.

ALBERT ML. *(trocha váhavo opätuje objatie, mierne ho potľapká)*. Áno, áno. A všetko máme pred sebou.

FRIEMANN ML. *(prestane ho objímať, odtiahne ruky, chvíľu stojí s rukami vo vzduchu, potom ich bezradne rozťahne)*.

No, tak to by bolo za nami. Prejdeme k vecnému rozboru situácie. Veci sa trocha pohli dopredu, preto malá zmena plánu. Ja sa vraciam do vlasti a ty tu zostávaš. Teraz, keď sme sa už zoznámili a nebojím sa povedať, že i zblížili - ba čo viac - stali sme sa najlepšimi priateľmi - tak teraz sa už môžem spokojne vrátiť domov plniť...

ALBERT ML. Plniť?

FRIEMANN ML. Plniť. Nezačínaj s tým zasa. Otec ma už upozornil na tieto tvoje triky. Idem domov plniť svoje úlohy.

ALBERT ML. A čo bude so mnou?

FRIEMANN ML. Ty budeš plniť tu. Budeš študovať a popri tom plniť svoje konkrétne úlohy. Alebo to rob naopak - to je úplne jedno.

ALBERT ML. Môžem to robiť naopak? To som rád. Budem teda pracovať pre druhú stranu, ale radšej to nikomu nehovor. Vieš, akí sú ľudia. Ktovie, čo by si o mne pomysleli.

FRIEMANN ML. To najhoršie.

ALBERT ML. A to by som ja naozaj nerád.

FRIEMANN ML. V tom sme za jedno. (*podáva mu lístok*) Tu sú adresy tvojich tunajších príbuzných. Dúfam, že vieš, že tvoja matka bola Angličanka.

ALBERT ML. Neviem.

FRIEMANN ML. Tak si sa to práve dozvedel a zmier sa s tým. Na svete sú aj horšie veci.

ALBERT ML. Mhm - tak ja som ešte aj Angličan - aspoň napoly. To som zvedavý, čo sa o sebe napokon dozviem - teda vlastne dozviem.

FRIEMANN ML. Teraz sa dozvieš o sebe toto: od svojich novostarách anglických príbuzných - z matkinej strany, pravdaže - sa dozvieš všetko o osude svojich rodičov. Napíšeš o tom knihu.

ALBERT ML. Ale ja neviem písať, sotva sa viem podpísať. Ja som absolvent detského domova a polepšovne.

FRIEMANN ML. V príjemnom anglickom prostredí to hravo dobehneš. Nič sme nenechali na náhodu. (*podáva mu ďalší papierik*) Z tej knihy bude svetový bestseller a z teba svetový spisovateľ. Na tejto adrese nájdeš v hotelovej izbe svoju knihu už napísanú - na stroji a navyše čitateľne. A dvojmo. Pre istotu, ak by si jednu stratil.

ALBERT ML. To bude dvojdielna kniha?

FRIEMANN ML. Ja sa z teba - osobne - (*ukazuje prstom na seba*) zbláznim. V tejto hotelovej izbe bude dvojdielna len skriňa. (*pomaly, dôrazne, zreteľne artikuluje*) Kniha bude jednodielna - v dvoch exemplároch.

- ALBERT ML. Môžeš hovoriť rýchlejšie - ja nie som hluchý, iba nerozumiem.
- FRIEMANN ML. Tak to je všetko v úplnom poriadku. Môžeš sa pustiť...
- ALBERT ML. Pustiť? Ved' ja sa ničoho nedržím.
- FRIEMANN ML. Drž hubu, dodržuj smernice a pusť sa do práce.
- ALBERT ML. *(s výrazným anglickým prízvukom)*. O.K.
- FRIEMANN ML. Fajn. Vidím, že je z teba už stopercentný - hoci iba polovičný - Angličan.
- ALBERT ML. Takže s mojou slovnou zásobou už môžem založiť ten neformálny diskusný klub.
- FRIEMANN ML. Plán sa mení - vzhľadom na vývoj situácie. Teraz je potrebné, aby si založil agentúru Albert Press, zasvätenú tragickej pamiatke tvojho otca.
- ALBERT ML. *(pyšne pokrikuje ako dieťa)*. Ja budem mať agentúru, ja budem mať agentúru. *(odrazu zvažnie)* A čo v nej budem robiť?
- FRIEMANN ML. Informovať svetovú verejnosť o pohnutej situácii vo svojej vlasti.
- ALBERT ML. O situácii v Anglicku?
- FRIEMANN ML. Nie, v Československu.
- ALBERT ML. Ach tak. Áno - v Československu. Ja mám odrazu toľko tých vlastí, že sa v nich vôbec nevyznám. Ozaj, koľko by mal mať človek vlastí, aby bol... na svetovej úrovni?
- FRIEMANN ML. To nezáleží len na počte, ale aj na kvalite tých vlastí. Také Spojené štáty - stačia aj jedny.

ALBERT ML. A je ich vyše päťdesiat.

FRIEMANN ML. S tebou je ťažká reč.

ALBERT ML. Nikdy som netvrdil, že reč so mnou je ľahká.

FRIEMANN ML. *(názorne gestikuluje, striedavo ukazuje prstom na Alberta ml. a na seba)*. Správy - do tvojej agentúry - budeš dostávať odo mňa.

ALBERT ML. Správy?

FRIEMANN ML. Fotografie, články, filmy.

ALBERT ML. *(necháľavo sa naňho pozerá)*.

FRIEMANN ML. *(dôrazne vysvetľuje)*. Odchádzam domov...

ALBERT ML. Áno.

FRIEMANN ML. ...kde ma prepustia z novín.

ALBERT ML. Áno.

FRIEMANN ML. Už nebudem redaktor stranického denníka, ale disident.

ALBERT ML. Ale nie.

FRIEMANN ML. Ale áno.

ALBERT ML. A to je čo - ten disident? To je viac ako docent?

FRIEMANN ML. Oveľa viac.

ALBERT ML. A je to aj lepšie platené?

FRIEMANN ML. Oveľa.

- ALBERT ML. A ja by som nemohol byť tiež disident - aspoň na polovičný úväzok?
- FRIEMANN ML. Nie, nemohol. Naopak - *(striedavo ukazuje na Alberta ml. a na seba)* ty budeš mne vyplácať honoráre z tvojej agentúry za moje materiály.
- ALBERT ML. A čo ja? Odkiaľ ja budem mať tie peniaze?
- FRIEMANN ML. Len sa o to - preboha - nestaraj. A ani sa o to nezaujímaj.
- ALBERT ML. Však ja sa o to vlastne ani veľmi nezaujímam. Hlavne, že tie peniaze budú - minieme ich - a bude.
- FRIEMANN ML. Správne. To je postoj, ktorý som chcel počuť.
- ALBERT ML. Ty si chcel počuť postoj?
- FRIEMANN ML. Áno, ale teraz už nechcem počuť nič. *(luskne prstami a zvolá)* Fotografia na rozlúčku!
- TAJNÍ I. a II. *(odrazu vyskakujú zo stoličiek, spod oblekov tasia fotoaparáty s bleskami a odušu fotografujú z rôznych uhlov a polôh).*

Stroboskopické svetlo (rýchlo prerušovaná výbojka).

FRIEMANN ML. a ALBERT ML. *(pózujú v stroboskopickom svetle. Divák vidí ich rozfázovaný pohyb. Podávajú si ruky. Objímajú sa. Ukláňajú.)*

Tma.

PIATE DEJSTVO

V kaviarni.

(úvodná hudba - kaviarenský klavír)

1. VÝSTUP

Albert ml.

ALBERT *(vchádza dvojkřídlými dverami, ktoré sú na horizonte javiska. Pootvorením dverí vniká do tmy prvý lúč svetla, v ktorom sa zjavuje silueta vchádzajúcej postavy. S príchodom Alberta sa postupne osvetľuje prázdna kaviareň - osvetlenie však zatiaľ nepresahuje úroveň pološera. Albert si sadá k jednému zo stolov a zo steny si berie noviny, ktoré sú pripevnené na známom kaviarenskom ráme. V okamihu, keď otvorí noviny, sa rozletia dvere a zažne sa plné svetlo).*

2. VÝSTUP

**Albert ml., Mary, Friemann (st. i ml. v jednej osobe),
Dvaja páni, Tajní I. a II., Kamelot.**

S plným svetlom do kaviarne vstupujú ďalší protagonisti.

KAMELOT *(rozdáva prítomným noviny, inkasuje za ne drobné mince, vykrikuje titulky z novín).
Tolerancia! Porozumenie! Slušnosť! Už je to tu! To je ono! Nie sme ako oni! Prezident na hrad!*

ALBERT ML. Ktorý?

KAMELOT. Náš.

ALBERT ML. A to je ktorý?

KAMELOT. To je jedno. *(stíchne a sadá si k opustenému stolíku)*

DVAJA PÁNI *(dvaja nenápadní, mlčanliví páni, ktorí sa spočiatku dorozumievajú iba pohľadmi. Spoločne si sadajú k stolu v úzadí, odkiaľ majú dobrý rozhľad. Zavše výraznejšími gestami a veľavravnou mimikou "komentujú"*

nasledujúce dianie).

- MARY *(očividne tehotná - v pokročilom štádiu tehotenstva - si bez slova prisadá k svojmu manželovi - Albertovi ml. - so samozrejmosťou akoby pri ňom sedela odjakživa).*
- ALBERT *(ani nezdvihne oči - ďalej číta noviny).*
- TAJNÍ I. a II. *(prichádzajú spolu - v módnych kožených bundách . Zastavujú sa pri stole manželov Albertovcov. Chvíľu si ich nemiestne zvedavo obzerajú).*
- ALBERTOVCI *(vôbec im nevenujú pozornosť).*
- TAJNÍ I. a II. *(po chvíli obzerania si naraz vyzliekajú kožené bundy a odkladajú si ich na stoličky k dvom vedľajším stolom pri manželoch Albertovcoch. Ostávajú vo svetloch, na ktorých majú pripnuté "placky" s usmiateymi tváričkami. Ponaprávajú si fazónky na košeliach a odrazu si sadajú k svojim koženým bundám. Obaja si trocha poodsunú stoličku smerom k objektom svojho záujmu a nepokryte načúvajú, hoci Albertovci zatiaľ mlčia).*
- FRIEMANN *(prichádza vo svetri, na ktorom má pripnutú "placku" s usmiateou tváričkou. Pristupuje k stolu , pri ktorom sedia Albertovci. Bez slova chvíľu stojí, pozoruje ich s rozličnou mimikou a rozmanitou gestikuláciou. Odrazu chytá Alberta ml. za ramená, vzpriamuje ho, objíma a dojatým hlasom zvolá). Kde sa ty tu berieš? Nevidel som ťa v Prahe dobrých dvadsať rokov.*
- ALBERT ML. *(stojí v objatí bez pohnutia ako soľný stĺp). Dobrých, veru dobrých...*
- FRIEMANN *(neprestáva ho objímať, len ho kľčovito*

schmatne). Pozor na reči! Čo tým chceš vlastne povedať?

- ALBERT ML. Bol som - ako vieš - celých dvadsať rokov v Anglicku. *(zhlboka sa nadýchne)* Život v Londýne. Hotový raj na zemi.
- FRIEMANN. Neprovokuj! My sme si to tu museli odskákať aj za teba. *(ukazuje prstom na seba a na tajných)*
- TAJNÍ I. a II. *(súhlasne prikyvujú, po chvíli obaja vyťahujú hrubé zväzky bankoviek a naraz sa pýtajú)*. Nekúpite valuty? *(keďže na nich nik nereaguje, bankovky po chvíli odložia)*
- FRIEMANN. Ja som bol aj v base - osobne. *(hodnú chvíľu na seba ukazuje prstom)*
- ALBERT ML. Tri dni - však som o tom informoval celý svet prostredníctvom svojej tlačovej agentúry.
- FRIEMANN. Tak, tak, tak. Tak to už máme konečne všetci za sebou.
- ALBERT ML. *(trocha váhavo opätuje objatie, mierne ho potľapká)*. Áno, áno. A všetko máme pred sebou.
- FRIEMANN. Presne tak - vy, emigranti, máte za sebou a pred sebou blahobyť. A my máme za sebou a pred sebou hovno.
- ALBERT ML. A kde je tvoj otec?
- FRIEMANN *(prestane ho objímať, odtiahne ruky, chvíľu stojí s rukami vo vzduchu, potom ich bezradne rozťahne)*. Myslíš - kde je môj syn?
- ALBERT ML. Ty máš syna? Blahoželám.
- FRIEMANN. Nie, nemám. Ako by som ti to vysvetlil?

Vieš - ja v obchode nepoznám ani brata - a nie to ešte otca či syna či... ducha svätého. *(zháči sa, bojazlivo sa poobzerá)*
Nič som nepovedal a ty si nič nepočul.
Lebo tu má každý toľko uší, že to až nie je pekné.

ALBERT ML. Pomaly, pomaly, pomaly - ničomu nerozumiem.

FRIEMANN. Výborne. Ide o to, aby už tomu konečne nikto nerozumel. Pýtaš sa ma - či som svoj otec, alebo svoj syn. A ja ti ani poriadne neviem, kto som - čo som. Veru - ťažko povedať, čo som to ja vlastne za jedného. A ešte ťažšie povedať, čo sme to my všetci vlastne za ľudí. Ale keď sa ma tak priamo pýtaš - si to ty? Môžem ti s čistým svedomím odpovedať - áno, som to ja. Ja - osobne. *(chvíľu na seba ukazuje prstom)*
Spoznávaš ma?

ALBERT ML. Nespoznávam.

FRIEMANN. Nič si z toho nerob. Ved' ani ja sám sa už po tom všetkom nespoznávam. Človek musí v živote zohrať priveľa úloh. Niektoré sú nám bližšie - iné vzdialenejšie. Neviem ako ty - ale mne je vždy bližšia tá úloha, ktorú práve hrám. Ale v podstate...

(začína byť teatrálny)

...v hĺbke svojej citlivej duše, v jadre svojho zraniteľného srdca ..

(pokračuje trocha civilnejšie)

...som tým, čím som bol vždy - perspektívny káder.

ALBERT ML. Perspektívny káder? To je tvoja konkrétna úloha?

- FRIEMANN. To som celý ja - nič menej a nič viac.
- MARY *(s anglickým prízvukom)*. Oh, yes. Menej je niekedy viac. Ja rozumela.
- FRIEMANN. A toto čudo si kde splašil? V tom Anglicku? *(obzerá si ju)* No - tá teda vyzerá. A tuším je tehotná. Od teba?
- MARY *(bleskurýchle mu vytne zaucho)*. Ja som povedala, že ja som rozumela.
- FRIEMANN. To je ruská špiónka! Kde by sa Angličanka naučila po česky?!
- ALBERT ML. To nie je čeština, ale slovenčina.
- FRIEMANN. Prestaň s tým komunistickým nacionalizmom. Čo to trepeš? Slovenčina predsa neexistuje. Je to len umelý jazyk, ktorým nikto nerozpráva - a nie to ešte tehotné Angličanky.
- ALBERT ML. Pred chvíľou si tvrdil, že je to ruská špiónka.
- FRIEMANN. No, dovol' - ako sa to vyjadruješ o svojej žene? Alebo to nie je tvoja manželka? To sú dnes pomery! *(zháči sa)* Bože, čo som to povedal. Ved' sú práve najlepšie pomery, aké kedy vôbec boli.
- ALBERT ML. Vidím. *(brnkne mu prstom po "placke" s tváričkou, ktorú má pripnutú na svetri)*
- FRIEMANN. Nezačínaj! Dobre ti radím - nezačínaj si so mnou. A neprovokuj! Vieš, s kým máš tú česť? Vieš, kto som ja a akú mám moc? Vieš, koho ja - osobne *(ukazuje prstom na seba)* reprezentujem, ba priam stelesňujem? Revolúciu.
- ALBERT ML. Ktorú?

- FRIEMANN. Všetky, a tak aj túto. (*luskne prstami na kamelota*)
- KAMELOT (*prudko vstáva od stola, náhli sa k Friemannovi, rozdáva noviny, inkasuje drobné a vykrikuje titulky z novín*). Odhalenie zakuklených záškodníkov! Sprisahanie proti demokracii! Rozvracanie mladého režimu! Agenti v parlamente!
- FRIEMANN (*berie jedny noviny a prstom na ne ukazuje*). Tu píšu o mne. Osobne. (*ukazuje prstom na seba - otočí sa ku Kamelotovi*) Teraz vykrikuj iné titulky, keď je reč o mne.
- KAMELOT (*rýchlo listuje v jedných novinách a vykrikuje*). Výsledky I. hokejovej ligy! Snehu bude málo! Predpoveď počasia na zajtra - polojasno! Prezident išiel na pivo! Prezident si šiel do záhrady opekať safalátku! Prezident šiel...
- FRIEMANN (*zahriakne ho*). Stačí, stačí! Nikomu tu nebudeme pestovať osobný kult! O to sa osobne (*ukazuje prstom na seba*) postarám. A ty pôjdeš k lopate, keď nevieš, čo máš čítať z novín.
- KAMELOT (*stíchne, mlčky odchádza, sadá si k svojmu opustenému stolíku*).
- FRIEMANN. Fúj! Bří! To bola ukážka dobového nevkusu. Ukončíme túto trápnu epizódu. Každý koniec by však mal byť prekvapujúci a zároveň by mal obsahovať zárodok niečoho nového. A taký bude aj tvoj koniec, drahý Adam Albert mladší.
- Niekoľko si to musí odskákať a nebudeme to predsa my. Budeš to ty - osobne (*ukazuje naňho prstom*). Poznáš zákonitosti revolúcie?

ALBERT ML.   Nie.

FRIEMANN   *(počíta na prstoch). Revolučné nadšenie. Realistické vytriezvenie. Hľadanie vinníkov. Potrestanie nevinných. Vyznamenanie nezúčastnených. (obracia sa na tajných) Je Váš!*

TAJNÍ I. a II.   *(vyskakujú na rovné nohy, vyťahujú zväzky kľúčov - zvonja nimi a kričia na Alberta ml.). Fúj! Neskoro! Už ti odzvonilo! (pokračujú ako kulisa aj počas nasledujúcich replík ďalších postáv)*

ALBERT ML.   *(stojí, mlčky gestikuluje, očami márne hľadá pomoc v publiku).*

V miestnosti ubúda svetla, nastáva pološero, len Albert ml. stojí vo svetle bodového reflektora ako v klietke hanby.

FRIEMANN   *(smeje sa). Áno, v živote si treba vedieť vybrať úlohu, ktorú chceme hrať. Spoločnosť sa nedelí sprava doľava, ale zhora nadol. A ja som v tomto zmysle vždy vedel, kde je moje miesto. Tam - kde stačí lusknúť prstami. (lúska prstami)*

Zhora padá nad Alberta ml. slučka.

ALBERT ML.   *(vedený svojím tragickým osudom vystupuje na stoličku a navlieka si slučku na krk).*

TAJNÍ I. a II.   *(zintentívňujú zvonenie a pokriky).*

ALBERT ML.   *(zoskakuje zo stoličky - ostáva visieť obesený na slučke).*

MARY   *(pomaly vstáva, chce prehovoriť, chvíľu sa zúfalo usiluje vydať zo seba hlások, stráca vedomie, zakolíše sa a padá na zem).*

FRIEMANN   *(ani sa nepozrie na Alberta ml. a Mary).*

Nemôžem sa na to ani pozrieť - som veľmi citlivý človek. Čo by som k tomu dodal? Škoda reči. Ale keď sa rúbe les - však už som vám to raz povedal - ja osobne (*ukazuje chvíľu na seba prstom*) - tak lietajú triesky. To je z mojej strany všetko.

DVAJA PÁNI (*pokojne vstávajú od stola, podávajú si ruky a naraz prehovorí*). Odviedli sme stopercentnú prácu. Nič menej a nič viac. (*obracajú sa k publiku*) Neberte to osobne, je to čisto profesionálna záležitosť. (*pripíjajú si*) Dobrá vec sa podarila. Celý svet bude konečne spolupracovať. S nami. Keď si Turci kedysi podmaňovali tieto územia, boli oveľa krutejší. Môžeme spokojne odísť do našich veľkých vlastí pre vysoké vyznamenania a na zaslúžený odpočinok. (*odchádzajú*)

FRIEMANN, TAJNÍ I. a II. (*vyťahujú fotoaparáty s bleskami a fotografujú odchádzajúcich Dvoch pánov*).

DVAJA PÁNI (*vyťahujú revolvery, v okamihu všetkých troch zastrelia a sfúknu dym z hlavní svojich zbraní - potom obaja odrazu prehovorí*). Len žiadne fotografie. (*pozerú sa na miestnosť plnú mŕtvol a dodajú*) Jasná kolektívna samovražda.

Zhora sa na javisko sype množstvo novín, ktoré poletujú vo vzduchu.

Tma. Do tmy sa ozve naliehavý plač novorodeniatka.

KONIEC